

MIELI LIETUVOS ČERNOBYLIEČIAI!

*Eina metai... Vieni ką nors nusineša, kiti ką nors dovanoja.
Pasidžiaukime tais metais, kurie buvo ir tikėkime tais, kurie ateis.
Tegul ateinantys metai atneša daugiau džiaugsmo, skaidrios
nuotaikos, laimingų akimirkų ir paprastos žmogiškos laimės.
Tegul būna dosnūs naujų idėjų, prasmingi mažais ir dideliais darbais.
Linksmų šventų Kalėdų ir išradimų Naujųjų metų!*

Asociacijos „Lietuvos judėjimas „Černobylis“ taryba

KALĖDOS

Kalėdos baltos, Kalėdos gražios,
Kalėdos teikia sniego plotkelių.
Kad nerūdytų vaikų šynelės –
Kalėdos baltos, Kalėdos gražios.
Vieškeliuos žmonės staiposi, gražos,
Vieškeliuos aidai vario varpeliai.
Kalėdos baltos, Kalėdos gražios
Todėl, kad aidai vario varpeliai.

Juozas Tysliava
(Atspindžiai,
1923 sausis, nr. 1)

Brangūs
Prienų ir Birštono
černobyliciai su
šeimomis!

Laikas
negailestingas,
gyvenimas prabėga
kaip vėjas...
Ne tik pasaulyje,
bet ir Lietuvoje
pilna puikių žmonių.
Laikykimės kartu ir
nepraraskime vilties.
Tegul ateinantys
2021-ieji būna
laimesni ir
sėkmingesni.
Su šv. Kalėdomis ir
laimingų Naujųjų metų!

LJČ Prienų komiteto
pirmininkas
Kęstutis Kazlauskas

2021

Gyvenimas karuselėje

Gyvename kaip karuselėje. Metai keičia metus. Mūsų gyvenime kaip mediniai arkliukai karuselėje keičiasi ir pini-gai, ir santvarkos, ir sąjungos, ir partijos, ir rinkimai. Nespėjame reaguoti, kaip keičiasi ir rinkimų pasakos. Galvos sukasi nuo permainingų, pučiančių ir į blogą, ir į gerą puses. Nesusigaudome, kur mes gyvename: demokratijoje ar diktatūroje? protingų žmonių ar kvailių šalyje? turėsime rytoj darbą ar eisime į Darbo biržą? pakels mokesčius ar sumažins?..

Nežinia kur bėgame, lekia-me nespėdami net pagalvoti, ar mums reikia į rytus ar į vakarus, o gal į šiaurę ar pietus. Kai visai susisuka galva, nu-einame ir pasigeriame. Prabu-dę džiūstančia gerkle savo lovoje, išsigastame, ar nebūsi-me iškritę iš karuselės. Ne, kur tau! Mes vėl papuolame į naują karuselę: gripas, koronavirusas, tuberkuliozė... Ki-tose šalyse sukasi kiaulių ma-ro, Ebolos, paukščių gripo, ŽIV karuselė. Taip galime prisisukti ir iki infarkto!..

Kai nueini į buvusį mišką ir atsisėdi ant kelmo (nes jau neliko į ką atsiremti), tada nus-toja suktis galva ir pradedi galvoti, kas gi čia aplinkui de-dasi.

Išijungi internetą ir švie-tiesi: Baltarusijoje vyksta de-šimtūkstantinės demonstra-cijos, kuriomis liaudis bando nuversti nusibodusį diktato-

rių... Jau geriau jie paskaitytų žymių pasaulio visuomeninių veikėjų pasisakymus ar poli-tologų tyrimus, kurie juodu ant balto rašo, kad per pasku-tinį šimtmetį pasaulyje neįvy-ko nei vienos taikios revo-liucijos. Vadinasi, jie ne toje karuselėje sukasi.

Skaitai toliau: Ukrainoje buvęs šalies muitinės vado-vas pareiškė, jog šaliai nereikėtų skolintis jokių pinigų, jei šalies muitinėse būtų išgyven-dinta korupcija... Atrodo, vis-kas yra labai paprasta, bet tuo pačiu ir neįmanoma. Skaitai apie Rusiją: šalyje žmogaus imunodeficito virusu (ŽIV) apsikrėtę daugiau nei milio-nas gyventojų; valstybė tik pusei jų teikia nemokamus vaistus, o pasirūpini vaistais savarankiškai sugeba tik ne-žymi dalis sergančiųjų; kas-dien nuo ŽIV Rusijoje miršta daugiau nei šimtas žmonių, o per metus – apie 37 tūkstan-čiai.

Baisu, kas vyksta pasaulyje. Skaitai apie Lietuvą. Gal čia kas bus geriau... O Lietuvoje, jeigu tikėtume visuomenės informavimo priemonėmis, viskas tik gerėja ir gerėja, gerėja ir gerėja. Mes jau tuoj tuoj gyvensime visai gerai, tik štai kažin kodėl Lietuvą vis palieka ir palieka jauni žmonės. Tikriausiai jie ieško naujų iššūkių. Negi jiems Lietuvoje trūksta adrenalino? Tiesa, radau ir kelių svajotojų pasisakymus, kurie

sako, kad norint pakeisti Lietuvą, norint padaryti ją pa-trauklią gyventi reikia visai nedaug: tik visų lygybės prieš įstatymus ir valdžios žmonių asmeninės atsakomybės už padarytą žalą valstybei ir jos piliečiams... Na, tie svaičiotojai sukasi tikrai nesaugioje karuselėje – matyt, iškrito ir susitrenkė galvas. Nieko, atsi-gaus.

Lietuvoje dar yra ir kitaip mąstančių. Jie nori valstybinio komercinio banko ir kad žmonės pinigus pensijoms kauptų savo kaupiamosiose sąskaitose, o ne priverstinai „Sodroje“ ar vadinamuosiuose pensijų kaupimo fonduose. Kažin kokie nesveiki svajotojai... Jie nepagalvoja, kad reikėtų atleisti daugybę nereikalingų valstybės tarnautojų. Tik kur juos padėti? Juk neturime urano kasyklų. O be to, iš kur valstybė imtų pinigų savo kosminiams projektams įgyvendinti?

Bet kam mums sukti galvas?! Juk gyvenimas prabėgs pro šalį. Sokime į šventines karuseles, sukimės po vieną ir su kaukėmis – kas kiau-lės, kas avies, kas vanago, kas šeško...

Tik po švenčių nepamirškime nusiimti kaukių ir tapti savimi, kad paskui visą likusį gyvenimą nereikėtų ieškoti savęs, naujų draugų ar priešų. Linksmų šventų Kalėdų ir laimingų Naujųjų, 2021-ųjų, metų!

Kęstutis Kazlauskas

Mieli černobyliciai ir kolegos!

Sveikinu Jus bei jūsų šeimas su artėjančiomis šventomis Kalėdomis ir Naujaisiais, 2021-aisiais, metais ir linkiu jums stiprios stiprios sveikatos, šeimyninės laimės, nuoširdaus tarpusavio bendravimo ir tikėjimo, kad mus dar ne visi pamiršo. Išgyvenkime šį sunkų laikmetį ir kitais metais susitiksime minėdami Černobylio AE avarijos 35-ąsias metines. Stiprybės jums!

Visada su jumis Vilniaus krašto černobylicijų sąjungos „Radiati“ pirmininkas Antanas Turčinai

Netekom, rodos, tik akimirkos vienos,

O štai jau Metai Metams tiesia ranką...

Daug laimės, džiaugsmo ir šviesos,

Ir to, ko šiandien neužtenka.

Linkiu sveikatos visiems černobyliciams ir sveikinu su Naujais metais!

Druskininkų komiteto pirmininkas Algis Četrauskas

Brangūs černobyliciai ir jūsų šeimos nariai, Kalėdų šventėje daug paslapties, grožio, džiaugsmo, dovanų ir dėmesio vienas kitam. Linkiu, kad šis nuostabus laikas būtų skirtas ne liūdesiui, bet visokiems geriems darbams, prasmingam bendravimui, gyvenimo peržvelgimui ir naujų planų kūrimui.

Su šv. Kalėdomis ir artėjančiais Naujaisiais metais.

LJČ Skuodo komiteto pirmininkas Edmudas Piekus

Černobyliciai!

Kuo didžiausios sėkmės, stiprios sveikatos, palaikančių draugų ir artimųjų, svajonių ir džiugių atradimų sutinkant šv. Kalėdas ir Naujuosius metus.

Viso to jums linki Lietuvos judėjimo „Černobylis“ Raseinių rajono komitetas

PAREMKITE SAVO LAIKRAŠTĮ!

Galintiems ir norintiems paremti laikraščio „Černobylietis“ leidybą 1,2 procento iš 2020 metais sumokėto gyventojų pajamų mokesčio pateikiame rekvizitus: Lietuvos judėjimo „Černobylis“ Prienų komitetas, organizacijos kodas – 170775450, adresas: Gegužės g. 5, Prienai, LT-59127. Būsime dėkingi už paramą.

Jaunųjų mokslininkų konferencija

2020 m. gruodžio 4 d. Vilniuje vyko jaunųjų mokslininkų konferencija „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“. Ta proga Lietuvos mokslų akademija vienu leidiniu išleido jaunųjų mokslininkų pranešimų santraukas. Spausdiname Gabrielės Žukauskaitės pranešimo santrauką.

Černobylio katastrofos likviduotojų genomo tyrimai: variantai, galimai lemiantys glaukomos prevenciją

Gabrielė Žukauskaitė (Ingrida Domarkienė, Aušra Matulevičienė, Justas Arasimavičius, Vaidutis Kučinskis, Laima Ambrozaitytė)
Vilniaus universitetas

Likę gyvi Lietuvos Černobylio katastrofos likviduotojai (LČKL) išgyveno ekstremalias sąlygas ir prisitaikė prie jonizuojančiosios spinduliuotės padarinių. Potencialiai tokį išgyvenamumą ir adaptaciją gali lemti unikali genomo variacija. Analizuojant genomo variantų įvairovę, pasiskirstymą ir galimą reikšmę sveikatai, vertinami adaptaciniai mechanizmai LČKL grupėje

Černobyliciai!

Nuoširdžiai sveikiname jus su šventomis Kalėdomis ir artėjančiais Naujais metais, linkime stiprios sveikatos, jėgų, geros nuotaikos ir energijos pasitinkant šventes. Būkite laimingi! LJČ Kelmės rajono komiteto pirmininkas

Gerbiami Pakruojo černobyliciai ir draugijos nariai!

Mielieji, tegul šventos Kalėdos būna dvasinės atgaivos šventė. Te išeinantys metai palieka viltį ir meilę, prikels grįžti saulę. O ta mintis, kurią padiktuos paskutinės senųjų metų sekundės, tebus kraitis į ateitį, į saulę, į Naujuosius metus. Daugiau šviesos ir prasmės Jūsų gyvenime bei darbuose! Pakruojo černobylių draugijos pirmininkas Vladislovas Šurna

Brangūs černobyliciai!

Versdami dar vieną kalendoriaus lapelį, gramzdinkime užmarštin sielvartą, vargus, rūpesčius. Tegul stiprybės ir dvasinės ramybės įkvepia Kūčių naktis, o Kalėdų žvaigždės šviesa teparodo kelią į Naujųjų metų džiaugsmą. Virgilijus Matulevičius, LJČ Vilkaviškio rajono skyriaus pirmininkas

Lietuvos judėjime „Černobylis“!

Sveikatos, vilties ir kūrybingų darbų linkime Jums šv. Kalėdų ir Naujųjų, 2021-ųjų, metų proga! LJČ Panevėžio komiteto pirmininkas A. Rožėnas ir visos kolektyvas

Sveikiname Panevėžio miesto ir rajono černobylius!

Lietuvos judėjimo „Černobylis“ Panevėžio miesto ir rajono komitetas sveikina visus černobylius bei jų artimuosius ir linki jaukių šv. Kalėdų ir džiaugsmingų Naujų metų! LJČ Panevėžio komiteto pirmininkas A. Rožėnas

(ADAPT, S-MIP-20-35) bei bendroje lietuvių populiacijoje (LITGEN, VP1-3.1-ŠMM-07-K-01-013). Tyrimo metu sudarytas klausimynas, apimantis genealogijos, klinikinius, darbo Černobylyje, gyvensenos klausimus, ir (galimai) protekinių genomo variantų katalogas. Variantų katalogas naudotas LČKL būdingų protekinių genomo variantų atrankai. Devyniasdešimt trys LČKL genotipuoti naudojant plataus masto (700 000) VNP lustų technologiją. Atlikus klausimyno ir genotipavimo duomenų analizę ir palyginimą su bendraja lietuvių po-

populiacija, nustatyta, kad genomo variantas LOXL1 gene (NM_005576.4:c.458G>A, rs3825942) statistškai reikšmingai dažniau nustatomas tarp LČKL. Šis variantas galimai yra veikiamas teigiamos gamtinės atrankos, nes gali lemti LČKL natūralią glaukomos prevenciją. Šio ir kitų protekinių genomo variantų nustatymas gali būti naudingas analizuojant daugiaveiksmių ligų, tokių kaip glaukoma, genetinę architektūrą siekiant papildyti žinias apie jų etiopatogenezės mechanizmus ir populiacijoje vykstančius mikroevoliucinius procesus.

Astravo AE incidentai slepiami

Baltarusijos nevyriausybinių organizacijų „Ekodom“ pranešė, jog, jos duomenimis, Astravo atominėje elektrinėje (AE) vėl įvyko incidentas – jau ne pirmas po elektrinės paleidimo. Teigiama, kad šį kartą buvo pažeista avarinė pirmojo reaktoriaus vėsinimo sistema, o incidentą bandoma nuslėpti. Dėl neatsidariusio vožtuvo buvo pažeistas vėsinimo skysčio talpos bakas. Lietuvos radiacinės saugos centras informavo, kad pasekmių Lietuvai kol kas neįvertinama. Kreiptasi į Baltarusijos ekstremaliųjų situacijų ministeriją.

Skelbiama, kad, organizacijos, glaudžiai bendradarbiaujančios su Baltarusijos AE saugumo klausimais, duomenimis, baigiant hidrotestavimus AE įvyko didelio masto avarija. Dėl neatidaryto vožtuvo išpumpuojant skystį, bandymų pabaigoje buvo apgadinta pirmojo reaktoriaus avarinio aušinimo sistemos cisterna. Vienas nuo kito nepriklausomi šaltiniai situaciją apibūdino tokiais žodžiais: „vožtuvas sulenktas“, „cisterna susitraukė“. Ir tai patvirtina anksčiau pateiktą versiją dėl pirmojo reaktoriaus avarinio aušinimo sistemos bako implozijos. Jį reikia pakeisti, bet kadangi bako pakeitimas būtų tolygus avarijos pripažinimui, jį mėginama pataisyti. Tad kurį laiką buvo „karštas“ reaktorius su nestabiliai funkcionuojančia (geriausiu atve-

ju) rezervinio šaldymo sistema.

Iš įvairių šaltinių buvo informacijos, netiesiogiai patvirtinančios avarijos faktą, nes kaip tik tuo metu, kai buvo pradėtas fizinis AE paleidimas ir su tuo susiję hidrotestavimo darbai. „Mūsų šaltiniai patvirtino, kad pirmojo energobloko reaktoriaus aušinimo sistemoje įvyko „didelio masto avarija“ arba nenumatyta blogiausias atvejis, dėl ko būtina keisti įrangą“, – pranešė „Ekodom“.

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija (VATESI) kreipėsi į Baltarusijos ekstremaliųjų situacijų ministeriją, siekdama gauti detalią informaciją. Užsienio reikalų ministerijos atstovai pranešė, kad gyventojams nėra jokio pagrindo nerimauti ar vartoti kalio jodido tabletes. Radiacijos lygio stebėjimo stočių sistemos teikiami aplinkos dozės galios matavimų rezultatai yra nuolatos

stebimi, todėl apie bet kokį gresiantį pavojų, susijusį su radioaktyviųjų medžiagų pasisklidimu aplinkoje, atsakingos institucijos informuotų gyventojus nedelsdamos. Lietuva nuolatos telkia užsienio partnerius ir tęsia veiksmus Europos Sąjungoje, tarptautinių konvencijų bei kituose tarptautiniuose formatuose, siekdama sprendimų dėl nesaugios atominės elektrinės Baltarusijoje keliamų grėsmių mažinimo.

Lietuvos sistemos valdymo ir duomenų centre nuolat stebimi fiziniai elektros energijos srautai. Sistemos duomenys rodo, kad AE lapkričio pabaigoje stėjo du kartus. Pirmą kartą tai nutiko sekmadienį, lapkričio 29 d., 20.52 val. Elektros gamyba ir tiekimas buvo atnaujinti lapkričio 30-ąją, 10.28 val., tačiau jau tą pačią dieną, 14.59 val., elektros generacija į tinklą buvo sustabdyta antrą kartą.

Parengė Jonas Baltakis

Lukašenka užtrenkė duris Europos Sąjungos branduolinės saugos ekspertams

Europos branduolinio saugumo reguliuotojų grupė (The European Nuclear Safety Regulators Group – ENSREG) gruodžio 16 d. atšaukė vizitą į Baltarusiją dėl Astravo atominės elektrinės. Aukšto lygio ekspertų misija į Baltarusiją turėjo vykti kitą dieną.

Tai paaiškėjo, kai Europos Parlamento Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitete aš pateikiau Europos Komisijos narei, atsakingai už energetiką, Kadri Simson klausimą dėl praėjusių savaitę vykusios ES Vadovų Tarybos išvados.

Praėjusią savaitę ES vadovai pavedė Komisijai pateikti priemones, kuriomis būtų sustabdytas elektros importas iš nesaugios Astravo AE. Tad paklausiau, kokių priemonių Europos Komisija ketina imtis, nes jau vasarį Aliaksandras Lukašenka ketina pradėti komercinį elektros tiekimą į Europos rinką.

EK narė estė K. Simson apgailestaudama pranešė, jog Baltarusijai atsisakius teikti informaciją ES aukšto lygio branduolinės saugos ekspertai

gruodžio 16 d. atšaukė rytojaus planus vykti į Baltarusiją, kur buvo planuojama vertinti, kaip Astravo atominėje elektrinėje sekasi įgyvendinti pagrindinius ES branduolinės saugos reikalavimus.

Esu šokiruotas, nes Baltarusija atsisakė bendradarbiauti, įgyvendinant pagrindinius ES keliamus saugumo reikalavimus branduolinei energetikai! Vargu ar Europos branduolinio saugumo reguliuotojų grupės ekspertai, nesilankę Astravo AE, galės paskelbti galutines išvadas sausį. Atsisakymas bendradarbiauti su nepriklausomais branduolinės saugos ekspertais parodo diktatoriaus Lukašenkos visišką nesiskaitymą su europiniais saugumo reikalavimais ir pasiryžimą žaisti savo bei aplinkinių šalių žmonių gyvybėmis dėl siaurų režimo interesų. Tikiuosi, tai bus itin žadinantis skambutis Europai.

Bronis Ropė, EP narys

Septyniasdešimt dienų Černobylyje

Virgilijus Matulevičius

Virgilijus Matulevičius prisimena, kad po tarnybos sovietinėje armijoje, iš kurios grįžo 1982 metais, iki išvykimo į Černobylio zoną 1987 metų vasarį jį vos ne kasmet šaukdavo į įvairius karinius apmokymus. Ir štai 1987-ųjų žiemą jis gavo eilinį šaukimą, nors tuo metu atostogavo. Jam pranešė, kad apmokymai vyks Rygoje ir kad reikia tuoj pat išvykti. Šauktinius išvežė vėlai vakare. Jį ir kitus vilkaviškiečius autobusu nugabeno į Jurbarką, o ten, prisijungus dar vienai grupei iš Kauno, persodino visus į didesnį autobusą ir išvežė į Rygą. Ten visus perrengė karine uniforma ir nuvežė į geležinkelio stotį susodino į traukinį, sakydami, kad naujas dalinys yra kitame mieste. „Pajudėjus traukiniui pastebėjome, jog važiuojame Kijevo kryptimi. Tada ir supratome, kad mus apgavo ir veža į Černobylių... O pabėgti iš vagono buvo neįmanoma, nes abejos durys užrakintos“, – sako Virgilijus. Beje, anksčiau jis apie Černobylių buvo girdėjęs tik per žinias ar iš televizijos reportažų ir tomis naujienomis per daug nesidomėjo.

Kitą dieną šauktiniai buvo išlaipinti Ukrainoje, Ovručo mieste, ir susodinti į karines mašinas, kuriomis nuvežti į Naujosios Radčos (ukr. Нова Радча) kaimą. Šis kaimas buvo 30-ies kilometrų užterštumo zonoje. Juos apgyvendino palapinėse, kurias patys paeiliui ir kūrė.

Toliau Virgilijus pasakoja: „Pradžioje dirbome Pripetės mieste. Valėme nuo kai kurių gamyklų stogų sniegą, o vėliau turėjome kuopti gyvenamuosius rajonus, – iš butų per langus metėme baldus ir kitus evakuotų gyventojų daiktus, o buvę apačioje krovė viską į mašinas ir vežė į kapinynus. Po darbo karinin-

kai sąrašuose pieštuku surašydavo mūsų gautas dozes. Iš pradžių į tai nekreipėme didelio dėmesio, bet vėliau pastebėjome, kad laikui bėgant mūsų dozės buvo mažėjančios.

Vėliau gavau automobilį „Ars'ą“, su kuriuo stovėjau pakelėje ir ploviau visą transportą prie išvažiavimo iš 30 kilometrų zonos. Dirbdavome visą parą, todėl maistą mums atveždavo į vietą, o miegodavome toje pačioje mašinoje. Po to vieną dieną gaudavome poilsio savo stovykloje, pasikui vėl parą dirbame ir vėl dieną ilsimės. Tokia buvo kasdienybė.

Labiausiai zonoje slėgė tušti kaimai ir Pripetė: nė vieno žmogaus, namų langai atviri, viskas atrodo lyg po karo, tik namai sveiki. Mačiau daug gyvulių griaučių laukuose, mačiau ir vieno pririesto prie būdos šuns griaučius. Aplink vaizdai buvo tikrai niūrūs.

Jau pirmo mėnesio pabaigoje aš buvau gavęs leistiną apšvitos dozę, taigi turėjo paleisti namo, bet pamainos nebuvo. Toliau ploviau iš zonos išvykstančias mašinas ir laukiau pamainos, o jos kaip nebuvo, taip nebuvo. Tas neapibrėžtumas ir nežinia nervino. Baigiantis antram mano buvimo Černobylio zonoje mėnesiui, į galvą šovė išganinga mintis – pasikalbėti su vienu vilkaviškietiu karininku, dirbusiu pulko štabe. Po geros savaitės tas karininkas, kurio pavardės dabar neprisimenu, vieną pavakarę pasikvietė į štabą, kur atsiėmiau sutvarkytus savo dokumentus. Juose buvo įrašyta 20,41 rentgenų dozė (dabar jonizuojančiosios apšvitos dozės paprastai matuojamos milisivertais, mSv – red.), nors, manau, ji buvo daug didesnė. Tačiau iš karto pajutęs laisvę dar tą patį vakarą, nors jau buvo sutemę,

Virgilijus Matulevičius mokykloje vaikams pasakoja apie Černobylių.

patraukiau per mišką Kijevas–Ovruchas trasos link. Pakeliui sutikau estą iš kito dalinio, taip pat paleistą namo. Tik išėję į kelią, susistabdėme pirmą pasitaikiusią mašiną – zonoje visos mašinos stodavo pavėžėti vilkinčius „partizanų“ aprangą – ir neilgai trukus atvykome į Ovruchą. Sulaukėme traukinio Kijevas–Ryga ir išvykome. Aš išlipau Vilniuje, o estas vyko iki Rygos. Vėliau pasiekiau Kauną, iš jo traukiniu parvykau į Pilviškius, esančius Vilkaviškio rajone, iš kurių ir esu kilęs.

Grįžęs iš karto nuvykau į darbą, o po mėnesio gavau kvietimą atvykti į Santariškes pasitikrinti sveikatą. Paėmė kraują tyrimams, apžiūrėjo ir aptiko pakitimus skydliaukėje. Vėliau, 1993 metais, Černobylio medicinos centre Vilniuje (dabar yra panaikintas) mano susirgimas skydliaukėje buvo susietas su Černobylio AE avarijos pasekmių likvidavimo darbais. Ir dabar jau-

čiu kažin kokią nuovargį, silpnumą. Prisiminimai iš Černobylio, manau, lydės mane visą likusį gyvenimą...”

Savo pasakojimą Virgilijus baigia mintimis apie kasdieną ir ją lydintį valdžių požiūrį į saujelės likviduotojų problemas: „Prieš papuldamas į Černobylių buvau visai jaunas – 26-erių metų. Buvau vedęs, bet vaikų dar neturėjome. 1991 metais mums gimė dukterė. Dabar aš dirbu mokykloje autobuso vairuotoju. Jau dvylika metų, kai manęs prašo per civilinės saugos užsiėmimus papasakoti vaikams apie Černobylio AE katastrofą. Niekada neatsisakau jaunajai kartai paliudyti apie šią vieną didžiausių technogeninių katastrofų pasaulyje.

Dar 1992 metais įsitraukiau į Lietuvos judėjimo „Černobylis“ veiklą ir iki šiol tebesu Lietuvos judėjimo „Černobylis“ Vilkaviškio skyriaus pirmininkas. Iki 2000-ųjų dar buvo juntama valdžios pa-

galba černobyliciams: nemo-kami vaistai, sanatorinis ir kurortinis gydymas, šimtaprocentinis nedarbingumo apmokėjimas, Darbo biržos parama įsidarbinant vieniems metams ir t. t. Dabar beveik viskas yra panaikinta, o pensijinis amžius dar ir prailgintas, nors buvusios Sovietų Sąjungos šalyse černobyliciai į pensiją galėjo išeiti sulaukę 50 metų. O štai, pavyzdžiui, Latvijoje į pensiją černobyliciai gali išeiti nuo 60-ies.

Artėjant 35-osioms Černobylio katastrofos metinėms norėčiau palinkėti visiems dar esantiems gyviems černobyliciams stiprybės, sveikatos ir vilties, kad išauš diena, kai mus prisimins ir galų gale supras, jog mumis reikia pasirūpinti šiek tiek specifiškiau. Norėčiau, kad naujoji valdžia bent jau neapsimetintų, kad mes jai rūpime, kaip tą demonstravo ankstesnės valdžios.

Užrašė Kęstutis Kazlauskas

Bronius Lekavičius iš Pilviškių (pirmas iš kairės) prie savo mašinos Černobylyje. 1987 m. kovas. Nuotrauka iš šeimos archyvo

Susirinkimas Prienuose

2020 metų gruodžio 5 dieną Prienuose po pusantro mėnesio įvyko Lietuvos judėjimo „Černobylis“ antrasis visuotinis narių susirinkimas. Asociacijoje „Lietuvos judėjimas „Černobylis““ šiuo metu yra 12 narių, visuotiniame narių susirinkime dalyvavo 9 asociacijos nariai ir jų įgalioti asmenys.

Susirinkime buvo patvirtinti Panevėžyje vykusio visuotinio narių susirinkimo

nutarimai, o taip pat pakeistas Lietuvos judėjimo „Černobylis“ registracijos adresas. Atsižvelgdamas į situaciją Lietuvoje dėl Covid-19 ir kokia ji bus 2021 metų kovą, susirinkimas nutarė Černobylio AE avarijos 35-ųjų metinių paminėjimo klausimą palikti naujai išrinktai tarybai.

Trumpai aptarta ir tolimesnė asociacijos Lietuvos judėjimas „Černobylis“ veikla.

„Č.“ inf.

Kaip kalio jodidą vartoti vaikams

Vaistinininkai pastebi, kad gyventojams kyla nemažai klausimų dėl kalio jodido vartojimo. Pasak jų, kai kurie atsiimti tablečių neskuba, nes mano, kad jiems jų neprireiks. Taip pat nemažai klausimų kyla dėl vaistų instrukcijose nurodyto amžiaus apribojimo ir nurodymų, kaip, esant reikalui, jodido tabletes turėtų vartoti vaikai. Glumina kalio jodido vartojimo instrukcijoje esantis amžiaus apribojimas, tačiau vaistinininkai ramina, kad gydytojų konsultacijos rodo, jog nepaisant amžiaus naudingiau yra suvartoti paskirtas tabletes.

Instrukcijoje esantis apribojimas rodo, kad kalio jodido tabletės tiesiog gali būti ne tokios efektyvios vyresniems nei 40 metų amžiaus žmonėms, tačiau tai nereiškia, kad jų nevertėtų vartoti. Taip pat

farmacininkai atkreipia dėmesį, kad kalio jodidas turėtų būti suvartotas tik gavus oficialų pranešimą. Dėl vaikų saugumo susitarkite su darželio auklėtoja (-u) ar klasės mokytoja (-u). Vaikams išrašomos dvi tabletės nėra vartojamos iš karto, todėl naudinga vieną jų turėti su savimi, o kitą susitarus su klasės mokytoja (-u) ar darželio auklėtoja (-u) palikti vaiko kuprinėje, kur žinotų tik ji, bet ne vaikas.

Vaikams iki 12 metų kalio jodidas dozuojamas truputį kitaip nei suaugusiems, todėl vaistinininkai tėvams pataria kartu su tabletėmis išsaugoti informacinį lapelį ir prireikus užmesti akį pasitikrinant, kokia dozė reikalinga. Vaistinėse išduodama dviem paroms reikalinga kalio jodido dozė, tai yra 4 tabletės. Suaugusiems ir vaikams nuo 12 me-

tų dvi tabletės yra vartojamos kartu, jas iškart praryjant. Vaikams 3–12 metų yra vartojama viena tabletė, o vaikams iki 3 metų – pusė tabletės.

Kalio jodido tabletės tiesiog gali būti ne tokios efektyvios vyresniems nei 40 metų amžiaus žmonėms, tačiau tai nereiškia, kad jų nevertėtų vartoti. Kalio jodidą, atsitikus branduolinei nelaimei, reikėtų suvartoti per keletą valandų nuo gauto pranešimo, todėl svarbu jas turėti po ranka. Pasak vaistinininkės, jeigu šiuo metu turite galimybę dirbti iš namų ir daugiausiai laiko leidžiate juose, tai tabletes čia ir laikykite. Tačiau jei dažnai vykstate į darbą, savaitgalius leidžiate sodyboje, verčiau jas turėkite su savimi. Geriausia kalio jodido tabletes laikyti atskirame skyrelyje pinginėje, kur jų nesutrintumėte. Vis dėlto jei vykstate ten, kur karšta arba drėgna, tai geriau tablečių kartu neimkite. Kalio jodidas efektyviausias, kai vos pasklidus į aplinką radioaktyviam jodui suvartojamas per 2–8 valandas.

Kalio jodido nerekomenduojama vartoti su kitais vaistais, todėl vertėtų palaukti bent 15–20 minučių. Jo šalutinis poveikis yra toks pats kaip ir daugumos vaistų, tai yra gali sukelti skausmą, pykinimą, vėmimą ar viduriavimą. Visgi tai labai retai pasitaikantys atvejai.

Parengė Jonas Baltakis

123RF.com nuotrauka

Lietuva siekia užsitikrinti žalos atlyginimą avarijos Astrave atveju

Lietuva siekia užsitikrinti tinkamą žalos atlyginimą ir didesnes kompensacijas, jeigu įvyktų avarija Astravo atominėje elektrinėje (AE) šalia Lietuvos sienos. Didinti įsipareigojimus tektų ir pačiai Lietuvai, uždarančiai Ignalinos atominę elektrinę. Vyriausybė pritarė Energetikos ministerijos parengtiems įstatymų pakeitimams, kuriais siūloma ratifikuoti tarptautinius susitarimus – Protokolą prie Vienos konvencijos ir Konvenciją dėl papildomos kompensacijos. Galutinius sprendimus priims Seimas.

Lietuva yra tik pasirašiusi, tačiau neratifikavusi minėto Protokolo. Latvija, Lenkija ir Baltarusija yra prie jo prisijungusios. „Ratifikavus šį Protokolą, sustiprės Lietuvos galimybės išsireikalausti žalos atlyginimo ir kartu gauti didesnę kompensaciją iš Bal-

tarusijos, jeigu Astravo AE įvyktų branduolinė avarija“, – teigė Energetikos ministerija. Pasak jos, Lietuva ir Baltarusija šiuo metu yra „skirtinguose Vienos konvencijos režimuose“, jų garantijos nėra vienodos, todėl atsižvelgiant į Protokolo išimtis tikėtina, kad įvykus avarijai Astravo AE Baltarusija galėtų jomis pasinaudoti ir Lietuvos gyventojams nekompensuoti patirtos žalos arba kompensuoti mažiau nei kitoms šalims. „Todėl priklausymas senajam Vienos konvencijos režimui negarantuotų Lietuvos gyventojams pakankamo kompensavimo už patirtą žalą branduolinės avarijos metu arba sukurtų papildomus teisminius ginčus“, – teigia ministerija.

Ratifikavus Protokolą, Lietuvos ir Baltarusijos civilinė atsakomybė už branduolinę žalą susilygins. Pavyzdžiui,

minimalus atsakomybės dydis bus 300 mln. SDR* (dabartinėmis kainomis – apie 360 mln. eurų). Kaip teigia Energetikos ministerija, Lietuvai prisijungus prie Konvencijos dėl papildomos kompensacijos už branduolinę žalą, avarijos metu nukentėjusiems gyventojams ar verslui didėtų galimybė gauti žalos atlyginimą. Tinkamas kompensacijų sureguliuojimas yra svarbus ir Lietuvai, nes turės būti apdrausta Ignalinos atominės elektrinės civilinė atsakomybė, tai gali kainuoti apie 100 tūkst. eurų. Dauguma Lietuvos kaimynių yra prisijungusios prie 1963 m. Vienos konvencijos dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą ir 1997 m. Protokolo, kuriuo iš dalies keičiama Vienos konvencija.

BNS inf.

* Specialiosios skolinimosi teisės, arba SDR (*Special Drawing Rights*) – piniginis vienetas, kurio vertė yra nustatyta TVF. Tai negrynųjų pinigų forma – tokia, kaip įrašai banko sąskaitose. Banknotai neleidžiami. Dabar 1 SDR dydis yra 1,24 Eur.

Rusijos Federacijos „Černobylio“ sąjunga paminėjo savo trisdešimtmetį

Viačeslavas Grišinas svečiavosi Prienuose ir Birštone 1998 metais.

Su Rusijos „Černobylio“ sąjungos organizacijos atstovais susipažinau dar 1990 metų birželio mėnesį Kijeve vykusiame SSRS „Černobylio“ organizacijų suvažiavime. Mes, trys Lietuvos judėjimo „Černobylis“ atstovai Rimantas Kutra, Adolfas Imbrasas ir Kęstutis Kazlauskas, suvažiavime dalyvavome kaip stebėtojai, nes Lietuva jau buvo paskelbusi savo nepriklausomybę.

Tuomet ir buvo užmegztas bendradarbiavimas bei draugystė tarp abiejų šalių černo-

byliečių organizacijų. Buvo keičiamasi visiems mums aktualia teisine informacija, dalyvauta vieni kitų konferencijose ir suvažiavimuose. Asmeniškai aš daugiausiai bendravau su Kaliningrado, Sankt Peterburgo, Permės ir Novosibirsko organizacijomis.

Spausdiname Rusijos Federacijos „Černobylio“ sąjungos prezidento Viačeslavo Grišino (Вячеслав Гришин) sveikinimą Rusijos černobyliciams 30-mečio jubiliejaus proga.

Kęstutis Kazlauskas

Rusijos „Černobylio“ sąjunga: 30 metų kova ir viltys

Mieli draugai! Mieli broliai!

Šiandien, lygiai prieš trisdešimt metų, 1990 m. gruodžio 10 d., Brianske įvyko visos Rusijos visuomeninės organizacijos sąjungos „RSFSR Černobylis“ steigiamasis suvažiavimas. Šie metai tapo nauju Rusijos sąjungos „Černobylis“ (kaip SSRS „Černobylio“) veiklos atspirties tašku. Buvo 47 Rusijos organizacijos, vienijančios daugiau nei 100 tūkstančių likviduotojų ir daugiau nei 200 tūkstančių piliečių, gyvenančių užterštose teritorijose.

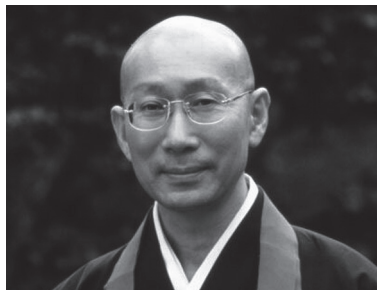
Šiuo metu mūsų visos Rusijos visuomeninėje asociacijoje yra 66 organizacijos, atstovaujančios ir ginančios maždaug milijono dalyvių, šalinusių branduolinių avarijų bei nelaimių padarinius, patyrusių branduolinius bandymus, ir piliečių, gyvenančių radiacijos paveiktose teritorijose, interesus.

Rusijos „Černobylio“ sąjungos plėtra ir veikla visus 30 metų vyko sunkiomis sąlygomis, kartais nesuderinamomis su valdžia. Mes, Sąjungos nariai, kaip ir visa šalis, dalyvavome virsmuose, siekusiuose padaryti gyvenimą geresnį, teisingesnį ir saugesnį. Dalyvavome rengiant ir įgyvendinant konstitucinių piliečių teisių bei jų socialinių ir medicininių interesų gynimą. Įgyvendinome palankios aplinkos, informacijos apie jos būklę ir žalos atlyginimo principus. Tapome pionieriais, įgyvendindami sunkius, bet teisingus reikalavimus. Teisės aktų pritaikymas praktikoje atspindėjo daugelyje teismų sprendimų – nuo apygardinių iki konstitucinių. Dirbant žmogaus teisių srityje buvo ir Europos žmogaus teisių teismo sprendimų. Visa tai padaryta žmonių, kurie nesavanaudiškai ir profesionaliai atliko savo pilietinę pareigą kovoje su radiacijos pavojais, labai.

Deja, per tuos prabėgusius počernobylinius metus pasigedome dešimčių tūkstančių prieš laiką mirusių bendražygių. Amžina atmintis jiems. Šiandien išgyvenusiems žmonėms labiau nei bet kada reikalinga kvalifikuota medicininė pagalba ir patikima socialinė apsauga. Mūsų užduotis yra bandyti užkirsti kelią Černobylio aukų teisių ribojimui! Sunkiomis koronaviruso plitimo sąlygomis laikykitės visų saugumo priemonių, kovokite už gyvybę dėl kitų žmonių gyvybių.

Centrinė sąjungos „Černobylis“ valdyba sveikina minėdama 30-ąsias visuomeninės organizacijos metines. Linkime geros sveikatos, tvirtumo ir gerumo!

Menas gyventi paprastai

Šiunmio Masunas (Shunmyo Masuno) gimė 1953 m. vasario 28 d. Jokohamoje, 17-ojo Kenko-dži šventyklos vyriausiojo šventiko šeimoje. 1975 m. bakalauro laipsniu baigė Tamagavos universiteto Žemės ūkio fakultetą. Po to mokėsi sodo kūrimo meno pas Kacuo Saito (Katsuo Saito), kūrusio sodą jo tėvo vadovaujamoje šventykloje. Nuo 1979 m. praktikavo dzeną vienoje iš dviejų svarbiausių Soto mokyklos šventyklų – Sohđzi-dži.

1982 m. įkūrė Japonijos landšafto konsultantų bendrovę (*Japan Landscape Consultants Ltd.*), kurioje darbuojasi iki šiol. 1985 m. paskirtas Kenko-dži šventyklos šventiko padėjėju. Nuo 1987 m. skaitė paskaitas Britų Kolumbijos, Toronto, Kornelio, Londono, Pekino universitetuose, Harvardo aukštojoje dizaino mokykloje ir kt. 1998 m. tapo Tamos meno universiteto aplinkos ir landšafto dizaino profesoriumi.

Garsusis dzeno sodo meistras ir landšafto architektas 2000 m. gruodį paskirtas 18-u Kenko-dži šventyklos vyriausiuoju šventiku. Ši Jokohamos šventovė, pastatyta 1560 m., priklauso Soto dzeno kryptčiai.

Už nuopelnus Masunas apdovanotas Kanados landšafto architektų draugijos (1995), Japonijos landšafto architektūros instituto didžiuoju prizų (1997), taip pat medaliu „Už nuopelnus Kanados vyriausybei“ (2005), ordino „Už nuopelnus Vokietijos Federacinei Respublikai“ kryžiumi (2006), premijuotas įviriomis premijomis.

Masuno kuriamų sodų yra ne tik šventyklose ar kituose viešuose pastatuose (pvz., viešbučiuose, ofisuose), bet ir viešose erdvėse. Antai Berlyne, Marcano poilsio parke (*Erholungspark Marzahn*), plėtojant „Pasaulio sodų“ projektą, 2003 m. jis sukūrė „Susiliejančio vandens sodą“ (*Garten des zusammenfließenden Wassers*). 2007 m. Latvijos paskelbtame tarptautiniame konkurse „Lemties sodas“ (*Likten dārzs*), skirtame totalitarizmo aukoms atminti, Masuno projektas tarp 207 dalyvių buvo pripažintas geriau-

siu. Memorialo kūrimo darbai Dauguvos upės saloje prie Kuoknesės truko 2008–2018 metais.

Masunui „sodas – tai ypatinga dvasinė vieta, kurioje gyvena protas“.

Žemiau siūlome ištraukas iš jo knygos „Menas gyventi paprastai“ (*Art of Simple Living*). Jei sudomino, ieškokite lietuviško leidimo knygynuose.

■ Senoviniame mieste jūs apsilankote budistų ar šintoistų šventykloje ir dairotės ramybe alsuojančių sodų.

Kopdami į kalną, jūs braukiate prakaitą, o užkopę į viršūnę geritės atsivėrusiu kerinčiu vaizdu.

Stovite priešais krištolinio skaidrumo jūros žydrynę ir tiesiog žvelgiate į horizontą.

Ar jums teko patirti šį gavumo jausmą tomis ypatingomis akimirkomis, kai būnate nutolę nuo kasdienio gyvenimo šurmulio ir bruzdesio?

Jūsų širdis palengvėja ir po kūną pasklinda šiluma. Kasdienio gyvenimo nerimas ir įtampa akimirksniu dingsta ir tą momentą jūs galite pasijusti tiesiog gyvybingi.

Šiais laikais daugybė žmonių praradę tvirtą pagrindą po kojomis – jie neramūs ir sutrikę, nes nebežino, kaip nugyventi savo gyvenimą. Štai kodėl žmonės ieško savitumo – taip jie bando atstatyti savo psichinę pusiausvyrą.

Bet net jei jūs „perkrovėte“ save, savitumas lieka anapus kasdienybės.

Kai sugrįžtate prie savo įprasto gyvenimo, vėl kaupiasi įtampa ir krinka protas. Jausdamiesi apsunkę, jūs ir vėl ieškote ypatingų ir nepaprastų dalykų. Ar šis nuolat pasikartojantis ciklas jums pažįstamas?

Kad ir kiek jūs besikrimstumėte, koks sudėtingas yra gyvenimas, pakeisti pasaulį nėra paprasta užduotis.

Jei pasaulis nėra toks, kokio jūs norite, galbūt geriau pasikeisti pačiam.

Tuomet, kad ir koks būtų pasaulis, su kuriuo susidurtumėte, jūs per jį galėtumėte judėti komfortiškai ir lengvai.

O kas jei, užuot visomis išgalėmis siekę išskirtinumo, tik nepastebimai keičiate savo įprastą, kasdienį gyvenimą ir gyvenate mažiau susirūpinę?

Ši knyga kaip tik apie paprastą gyvenimą, dzeno stilių.

Gyvenimo būdo pakeitimas neturi būti varginantis. Tik nežymūs įpročių pokyčiai, tik subtilūs jūsų požiūrio pakeitimai.

Jums nėra reikalo vykti į senąsias Japonijos sostines Kiotą ar Narą, nėra ko kopti į Fudži kalną, jums nereikia gyventi prie vandenyno. Iš tikrųjų užtenka nežymių pastangų, kad galėtumėte mėgautis nepaprastais dalykais.

■ Raskite laiko tuštumai

Pirma, stebėkite save.

Priimkite save tokį, koks esate, neskubėdami, kantriai.

Ar kasdieniame gyvenime kas nors iš mūsų turi laiko galvoti apie nieką?

Įsivaizduoju, kad dauguma žmonių pasakytų: „Deja, neturiu laiko tokiems dalykams.“

Mus spaudžia laikas, darbas ir daugybė kitų gyvenimo dalykų. Šiuolaikinis gyvenimas yra neramesnis nei kada nors anksčiau. Kasdien visą dieną mes stengiamės tiesiog daryti tą, ką turime padaryti.

Kai pasineriame į tokios rūšies rutiną, mes nesąmoningai, bet neišvengiamai prarandame savo tikrojo „aš“ ir tikrosios palaimos suvokimą.

Bet kurią dieną tik dešimt minučių – tai viskas, ko jums reikia. Pamėginkite rasti laiko tuštumai, pabandykite negalvoti apie nieką.

Tiesiog pasistenkite išvalyti savo protą ir nesileiskite būti užvaldomi jus supančių dalykų.

Įvairios mintys kils jūsų galvoje, tačiau pasistenkite jas vieną po kitos siųsti šalin. Kai tą padarysite, jūs pradėsite pastebėti esamą akimirką,

subtilius gamtos pasikeitimus, kurie palaiko jūsų gyvastį. Kai jūsų neblaško pašaliniai dalykai, tuomet gali atsiskleisti jūsų tyroji ir tikroji prigimtis.

Raskite laiko apie nieką negalvoti. Toks yra pirmasis žingsnis kuriant paprastą gyvenimą.

■ Atsisakykite to, ko jums nereikia

Tai atgaivins jūsų protą.

Prieš įsigydamis naujus daiktus, su senais išsiskirkite.

Kai reikalai nesiklosto gerai, mes linkę galvoti, kad mums ko nors trūksta. Tačiau jei mes norime pakeisti savo esamą situaciją, pirmiausia turime su kuo nors išsiskirti ir tik po to dairytis ko nors kito. Tai fundamentalus paprasto gyvenimo principas.

Atsisakykite savo prisirišimų. Paleiskite savo išankstinius nusistatymus. Sumažinkite savo turtą. Gyventi paprastai – tai atsisakyti fizinės ir mentalinės naštos.

Nuostabu, kaip mes galime pasijusti atsigavę po to, kai gerai išsiverkiame. Verksmas išsklaido bet kokią jūsų širdį slėgusį sunkumą. Jūs jaučiatės pagyvėję ir kupini energijos pamėginti dar kartą. Aš visuomet jaučiau, kad būdistinė „nušvitusio proto“ sąvoka, kurią japoniškai hieroglifai apibūdina kaip „švarus protas“, susijusi su šia dvasios atgaiva.

Mentalinės ir fizinės naštos, mus slegiančio bagožo atsisakymas yra nepaprastai sunkus veiksmas. Kartais šis veiksmas, kai mes išsiskiriame su kuo nors, kas yra mums brangus, gali būti lydimas tikro skausmo.

Bet jei norite pataisyti reikalus, jei norite gyventi lengva širdimi, jūs turite pradėti nuo atsisakymo veiksmo. Tą akimirką, kai jūs atkabinsite save, į jūsų gyvenimą įsilies nauja gausa.

■ Pasidarykite gardžios kavos puodelį

Neskubėkite ir būsite laimingi.

Kai neįdedame pastangų, mes atmetame gyvenimo malonumus.

Ką jūs darote, kai užsimanote kavos? Jei esate namuose, įsijungiate kavos aparatą. O jeigu esate išėję, nusiper-

kate pigios kavos puodelį. Abu atvejai yra visiškai natūralūs.

Tačiau įsivaizduokite kitą scenarijų.

Iš pradžių jūs einate į mišką ir renkate žabus. Po to įkuriate ugnį ir užvirinate vandenį. Maldami kavos pupelės, jūs pakeliate akis į dangų ir sakote: „Kokia nuostabi diena.“

Šitaip paruošta kava greičiausiai bus daug skanesnė nei kava iš aparato. Priežastis, kodėl taip yra, galbūt ta, kad kiekviena šio proceso dalis buvo įvykdyta: jūs rinkote žabus laužui, įkūrėte ugnį, sumalėte pupelės. Nė viename iš šių veiksmų nėra nieko nereikalingo. Štai ką aš vadinu gyvenimu.

Gyvenimas reikalauja laiko ir pastangų. Kitaip tariant, kai mes nerandame laiko pasistengti, mes atmetame gyvenimo malonumus.

Kartkartėmis patirkite išvirkščią patogumo pusę.

■ Skirkite deramą dėmesį mitybai

Maitindamiesi telkitės į valgymą. „Gerkite ir valgykite iš visos širdies.“

Kai jūs valgote, ar esate susitelkę į valgymo procesą?

Pusryčiai – tai kažin kas, ką jūs greitai prarijė lekiate pro duris. Priešpiečiai valgomi kartu su biuro draugais šnekantis apie darbą. Vakarinė valgoma žiūrint televizorių. Valgymo procesui pernelyg dažnai neskiriamas pakankamas dėmesys, ar ne taip?

Dzenbudizme yra posakis: „Gerkite ir valgykite iš visos širdies.“ Tai reiškia, kad kai geriate puodelį arbatos, jūs susitelkiate tik į arbatos gėrimą. Kai valgote patiekalą, jūs susitelkiate tik į to patiekalo valgymą. Kada jums patinka patiekalas, galvokite apie žmones, kurie jį gamino. Įsivaizduokite lauką, kuriame daržovės augo. Pajuskite dėkingumą gamtos dosnumui.

Prieš pasiekdamas mus, visas mūsų maistas pereina per šimtų žmonių rankas. Šitaip mintydamis valgymo metu, galbūt suvoksime, kokie jūs esate laimingi.

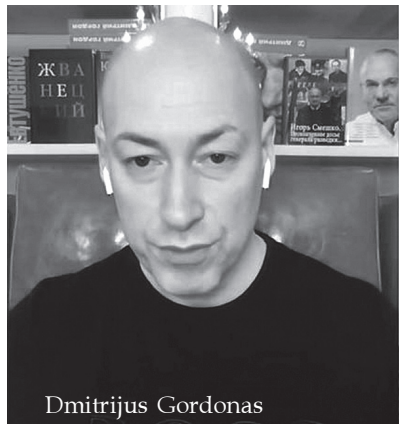
Kodėl mums teikia malonumą skanėstai? Todėl kad gyvybė mumyse mėgaujasi tuo, ką gyvybė ugdė kitame.

Vertė E. Banys

Lemties sodas Latvijoje.

2020 metus palydint

Dmitrijus Gordonas

Igoris Girkinas

Girkinas Gordonui

Buvęs vadinamosios „Donecko liaudies respublikos“ ginkluotų būrių vadas ir buvęs Rusijos specialiųjų tarnybų darbuotojas, *deržavnikas*, rusų pasaulio adeptas ir rusiškojo pavasario vieversys Igoris Girkinas, dar žinomas kaip Igoris Strelkovas, davė interviu Ukrainos žurnalistui Dmitrijui Gordonui.

Atsakydamas į klausimą apie 2014 m. liepą danguje virš Donbaso numuštą Malajizijos boingą, dėl ko žuvo 298 užsienio piliečiai, Girkinas, kurį tarptautinis tyrimas laiko vienu iš nusikaltimo bendrininkų, prisipažino esąs dėl to „netiesiogiai atsakingas“ ir pažymėjo, kad nenustebts, jei stos prieš Hagos tribunolą. Tačiau Girkinas pabrėžė, kad „kovotojai nenumušė“ lėktuvo, skridusio reisu MH17. Į kitus klausimus apie incidentą Girkinas atsisakė atsakyti, pažymėdamas, kad jam gaila aukų ir kad jam nekyla abe-

jonių dėl Ukrainos „dalyvavimo“ įvykyje.

Paskui Girkinas griežtai sukritikavo dabartinę Rusijos vadovybę ir politinius „DNR“ ir „LNR“ lyderius. Jo nuomone, „Putino komanda moka tik tai vogti“, o pats Vladimiras Putinas – „blogesnis už nusikaltėlį“. Buvusį Rusijos prezidento padėjėją Vladislavą Surkovą, kuris intensyviausio konflikto rytų Ukrainoje laikotarpiu buvo atsakingas už Kremliaus politiką šia kryptimi, Girkinas pavadino „visišku ir ypač kenksmingu niekšu“.

Apie buvusį „DNR“ vadovą Aleksandrą Zacharčenką, žuvusį per pasikėsinimą 2018 metų rugpjūtį, Girkinas sakė, jog šis „griebė viską, kas gulėjo po ranka“. Pasak buvusio savanoriškų ginkluotų būrių vado, konkrečiai „Zacharčenką apiplėšė visus Donecko ginklų kolekcininkus“. Gordonas pašnekovas taip pat papasakojo, kaip „DNR galva gėrė

kiekvieną dieną ir koks nevaldomas būdavo girtas“. Girkinas įsitikinęs, kad Zacharčenką nužudė dėl problemų, susijusių su „valdžia ir pinigais“ ir kad Ukrainos specialiosios tarnybos prie to neprišidėjo. Dabartinį Donbasą jis pavadino „pilkąja zona, netinkamai valdoma iš Rusijos“.

Girkino manymu, Donbasą ir aneksuotą Krymą Ukraina kontroliuoti gali tik tuo atveju, jei Rusija subyrės. Pats jis to nenorėtų ir, atvirkščiai, svajoja matyti visą Ukrainą Rusijos sudėtyje.

Radio svoboda, 2020 05 18

Be rusų ir kinų

Čekijos vyriausybė nušalins Rusijos Federaciją nuo naujo energobloko statybos. Apie tai, remiantis čekų žiniasklaida, praneša Telegram

kanalas „Gaz-Batiuška“ (*Газ-Батюшка*).

Anot pranešimo, Čekijos vyriausybė patvirtino slapta dokumentą, pagal kurį Rusijos ir Kinijos įmonėms gali būti uždrausta dalyvauti Dukovanų atominės elektrinės naujo energobloko statybų konkurse. Dukovanų AE stovi šalies pietryčiuose. Remiantis dokumentu, prie jėgainės statybų užbaigimo negali būti prileistos kompanijos, kurios, anot čekų pusės, kelia strateginę grėsmę nacionaliniam saugumui. Jokių oficialių pareiškimų šiuo klausimu nebuvo, o nacionalinės atominės energetikos plėtros klausimus vyriausybė svarstė už uždarytų durų.

„Kalbama apie Dukovanų AE, tiekiančios 20% visos Čekijos elektros energijos, penktojo energobloko statybų projektą. Bloko galia bus 1200 megavatų. Kompanija tiekėja turėtų būti pasirinkta iki 2024 metų, o konkursinė darbų ap-

imtis įvertinta 5,9–6,4 mlrd. dolerių. Čekijoje, be Dukovanų AE, dar veikia ir Temelino AE – abu objektai buvo pastatyti aktyviai talkinant Rusijai. Naujame konkurse planavo dalyvauti valstybinė korporacija „Rosatom“, amerikiečių *Westinghouse*, kinų *China General Nuclear Power*, Pietų Korėjos KHNP ir bendra prancūzų-japonų įmonė *Mitsubishi Atmea*“, – sakoma Telegram kanalo pranešime.

Informacionnoe soprotivlenije
2020 05 18

Poelgis

Černobylio aukoms, pirmosios ir antrosios kategorijų černobyliciams, Ukraina karantino laikotarpiu skyrė 155 mln. grivinų maisto išlaidoms kompensuoti. „Socialinei piliečių, nukentėjusių nuo Černobylio katastrofos, apsaugai kovo 19 d. mes išsiuntėme regionams 155 mln. grivinų valstybės lėšų, kad šie kompensuotų 1-os ir 2-os kategorijų černobyliciams maitinimosi išlaidas“, – per kovo 23 dienos spaudos konferenciją pranešė Ukrainos socialinės politikos ministrė Marina Lazebnaja. Anot Socialinės politikos ministerijos, 2020 m. padidės socialinės išmokos vaikams su negalia iki 18 metų, kurių ligos susijusios su Černobylio katastrofa.

„Č.“ inf.

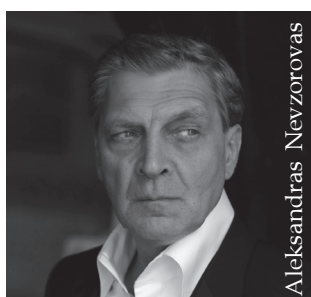

Nukelta į 8 psl.

Dukovanų atominė elektrinė.

PASAKYTA

Aleksandras Nevzorovas

Iš Nevzorovo trečiadienių

Štai žiūrėk, rodos, tokia figūra klouniška, nerimta, bet mums ta nerimta, klouniška figūra parodo kelius ir atveria didžiules duris, viliojančias labai įdomiomis temomis.

Yra toks daiktas, pavadinimu Loza. Tai ne tai, ką kazokai kerta kardu (rus. *лоза* – žilvitis; vytelė), ir ne tai, kuo šizofrenikai naudojami ieškodami vandens savo vasarnamiuose. Tai – pavardė. Ir štai kaip lengvai ir greitai žmogus su malonumu daro sau galą. Be to, pažvelk, dar visai neseniai mes daugelį žmonių laikėme adekvačiais. Jie stengiasi, kažin ką komentuoja, labai įtikinamai imituoja, kad yra pakaltinami, – vikriai, sėk-

mingai. Ir niekam, kas tai mato ar skaito, nešauna į galvą, kad žmogui tiesiog labai prastai su suvokimu.

Ir tada stoja akimirka, kai jie pamiršta po savęs uždaryti duris, atveriančias kelią į jų mažą proto išvietę, kur reikia visiškai vienam stangintis ir leisti garsus, – ir štai tada viskas paaiškėja. Mes žinome, kad staiga draugas Loza ėmė propaguoti plokščios Žemės teoriją. Bet kiek suprantu, svarbiausias argumentas tas, kad jūreiviai nesinaudoja gaubliu. Beje, reikia pasakyti, kad šachmatininkai daro ėjimus taip pat ne tikru drambliu, o „Kruvinosios Merės“ kokteilyje nėra kokios nors Merės fiziologinių skysčių.

Tiesa, gaubliais jūreiviai naudojami labai ilgą laiką. Buvo Behaimo gaublys su stovu (vokietis Martinas Behaimas 1492 m. pagamino 0,54 m skersmens gaublį – *red.*). Ir tai buvo nepaprastai nepatogu, nes norint globuse tiksliai rasti savo koordinatas, globusas iš esmės turėtų maždaug

dvigubai viršyti laivo dydį. Tai sukelia tam tikras gabenimo problemas.

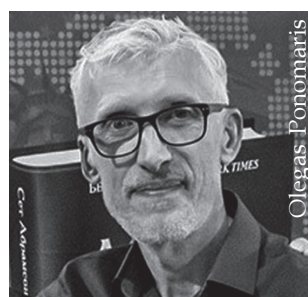
Žinoma, mes neapartinėsimė šito plokščiažeminio klie-desio. Kadangi net tas žmogus, kuris atgaivino plokščios Žemės teoriją, išpopuliarėjusią XIX amžiaus 3 dešimtmetyje, šitaip padarė tik pokštaudamas ir šaipydamasis, idant nustatytų idiotų kiekį trijuose vieno universiteto fakultetuose. Jis prisipažino, kad bene tūkstantį kartų rašė ta tema, bet šio klie-desio šalininkų tai neveikė.

Liko mėnuo negarbės ir gėdos

Trampas su savo patarėjais (o liko tik nemalonūs marginalai, tokie kaip Turkijos ir Rusijos Federacijos agentas generolas Flinas) aptarinėja karinės padėties įvedimą, kas nedviprasmiškai reikštų žingsnį pilietinio karo link. Kieno džiaugsmui?

Trampas puolė ginti Putiną nuo kaltinimų dėl masiškiausios kibernetinės atakos, nukreiptos prieš JAV, iškart

PASAKYTA

Olegas Ponomaris

po to, kai Valstybės departamentas ir specialiosios tarnybos pasakė, jog tai tikrai Rusija.

Senatorius Romnis ir Atstovų rūmų narys Šifas pažymėjo, kad pats Putinas nebūtų parašęs geresnio pasiteisi-

nimo, nei tai padarė Trampas, rodydamas pirštu į Kiniją. Kas Trumpui diktuoja jo tvitų turinį – klausimas retorinis.

Liko mėnuo iki Baideno prezidentavimo pradžios. Ar iš tikrųjų realu, kad Trampas įvestų karinę padėtį? Ne. To neleis sveikoji Amerikos dalis – Kongresas, armija, žvalgybininkų bendruomenė ir žmonės.

spektrnews.in.ua / 2020 12 21

Karikatūra susijusi su Trampo replika, kad jis galėtų dienos metu nušauti žmogų 5-ojoje aveniu ir jam nieko nutiktų.

2020 metus palydint

Atkelta iš 7 psl.

Girdint eilinį riksmą nelyginti Stalino su Hitleriu...

Sergejus Riabčikovas. Rodos, viskas nekalta ir net teisinga. Girdime įprastą Didžiojo ir Baisiojo Gudvino riksmą nelyginti Stalino su Hitleriu. Ir taip iki abiejų pusių eilinių tame kare – Antrajame pasauliniame kare, kuris mūsųose dažnai, beveik visada vadinamas Didžiuoju Tėvynės karu.

Nereikia pamiršti, kad Sovietų Sąjunga ir nacistinė Vokietija (užėmusi beveik visą Europą) buvo socialistinės šalys. Hitlerio partija taip ir vadinosi – Vokietijos nacional-socialistinė darbininkų partija. Aš iš pradžių skeptiškai vertinau Suvorovo knygą „Ledlaužis“. Kartą mieste sutikau savo tėvo draugą ir mes prakalbome apie karą. Pasirodo, pirmąją karo dieną jis buvo pasienyje prie Bresto. Staiga jis man sako: „Aš nesupratau, kodėl mūsų pradėjo karpoti spygliuotos vielos užtvaras. Jie pjaustė ir ardė kelias dienas. Šį darbą prižiūrėjo kažkoks nevietinis karininkas. Išgirdau keistą jo vardą. Vėliau, jau po karo, supratau, kad tai buvo generolas Karbyševas, kurį karo pabaigoje konclageryje vokiečiai liejo lediniu vandeniu. Taip, fašistai iš savo pusės irgi karpė spygliuotą vielą.“

Aš tik vėliau supratau, kas vyko. Kiekviena pusė ruošėsi netikėtam užpuolimui, reikėjo pastatyti pertvaras technikai. Galbūt Karbyševas pasirodymas davė tam tikrą impulsą Hitleriui nedelsiant pradėti karą. Tiek Guderianas, tiek Geringas stažavosi SSRS; matyt, tokių stažuotojų buvo šimtai. Ir kuris nors iš jų, stebėdamas sovietų veiksmus iš okupuotos Lenkijos pusės, galėjo lengvai atpažinti Karbyševą. Viskas. Kadangi ten buvo Karbyševas, netrukus turėjo prasidėti pergalingas Raudonosios armijos išlaisvinimo karas. Hitleris nebegalėjo ilgiau laukti.

Kartą pavarčiau kitą Suvorovo knygą, kur buvo minimi slapti paketai, saugoti sovietų pasienio kariniuose daliniuose, ir juos buvo galima atplėsti tik gavus specialų įsakymą. Mano klasės drau-

gas, kurio tėvas karo metais tarnavo karo lakūnu, kartą manęs paklausė: „Tu manai, kad mes nebuvo pasiruošę karui?“ (Suvorovo jis apskritai nebuvo skaitęs.) Ir jis man papasakojo, kad jo tėvas tarnavo Baltijos šalyse. Lakūnai suprato, jog prasidėjo karas, nors jie buvo atkirsti nuo ryšio. Jų vadas rizikuodamas atplėšė slaptą paketą. Jame buvo įsakymas bombarduoti Kenigsbergą, buvo nurodyti ir konkretūs taikiniai. Pirmąją Didžiojo Tėvynės karo dieną jie bombardavo Kenigsbergą ir nemažai svarbių objektų buvo sunaikinta. Taigi viskas buvo parengta, kad būtų galima pradėti karą pirmiems. Hitleris tiesiog aplenkė.

Kasparov.ru / 2020 10 30

Tyla prie Kinijos ambasados

Aleksejus Melnikovas klausia, kodėl ižestieji Maskvoje ejo prie Prancūzijos ambasados, o ne prie Kinijos? Juk Sindziano „perauklėjimo lageriuose“ laikomi šimtai tūkstančių musulmonų uigūrų. Kas stoja jų ginti? Vakarų šalys, įskaitant ir Prancūziją.

Prancūzijos užsienio reikalų ministras Žanas Ivas Le Drianas Nacionaliniame susirinkime kalbėjo: „Visos šios praktikos – nepriimtinos, jos nukreiptos prieš universalius principus, išdėstytus pagrindiniuose tarptautiniuose žmogaus teisių dokumentuose. Mes griežčiausiai smerkiame tokius veiksmus. Pasitaikius progai mūsų šalių dvišalių kontaktų metu, įskaitant Prancūzijos prezidento Emanuelio Makrono ir mano susitikimus su kinų vadovais, mes primename apie tuos reikalavimus. Visas su tuo susijusius žmogaus teisių klausimus kelėme tokiose struktūrose kaip Jungtinės Tautos, JT Žmogaus teisių taryba. Per minėtas struktūras mes raginame Kinijos valdžią liautis laikyti žmones Sindziano lageriuose.“

Kur Kinija pasipiktinę Rusijos islamo kariai, ižestai musulmonų tikėjimo persekiojimo ir mečečių uždarymo? Kodėl jų negirdėti? Kodėl jie Maskvoje traukia prie Prancūzijos ambasados, o ne prie Kinijos?

Nėra prie Kinijos ambasados ižestų. Prie jos nedegina Si Czinpino portretų, o

Nurmagomedovas savo socialiniuose tinkluose nerodo jo nuotraukos su tikratikio pado atspaudu ant veido. Kadyrovas ramiai miega Grozne, pavargęs nuo žodinės kovos su Žirinovskiu. Apie Kiniją ir musulmonų persekiojimus Kinijoje iš Kadyrovo negirdėti nė žodžio. Tyla. Gatvė priešais Kinijos ambasadą tuščia. Čia jums ne su „Charlie Hebdo“ bebaimiškai kovoti...

Kasparov.ru / 2020 11 01

Parengtas darbo planas

Tokijuje įsikūrusi „Danreku“ elektros įmonė paskelbė planuojanti išleisti radioaktyvų vandenį, saugomą Fukušimos „Dai-iti“ atominės elektrinės avarijos vietoje.

Po 2011 m. branduolinės avarijos branduolinio reaktoriaus šerdžiai aušinti buvo naudojamas vanduo, kuris yra apdirbamas siekiant išskaidyti didžiąją dalį radioaktyviųjų medžiagų. Tačiau vandenyje, laikomame beveik tūkstantyje didelių talpyklų, vis dar lieka tričio ir kitų medžiagų. O pareigūnai teigia, kad šiaurės rytų Japonijoje esančių saugyklų, kur plieniniuose konteineriuose laikoma daugiau kaip 1 mln. tonų užteršto vandens, pajėgumas jau beveik maksimaliai išnaudotas.

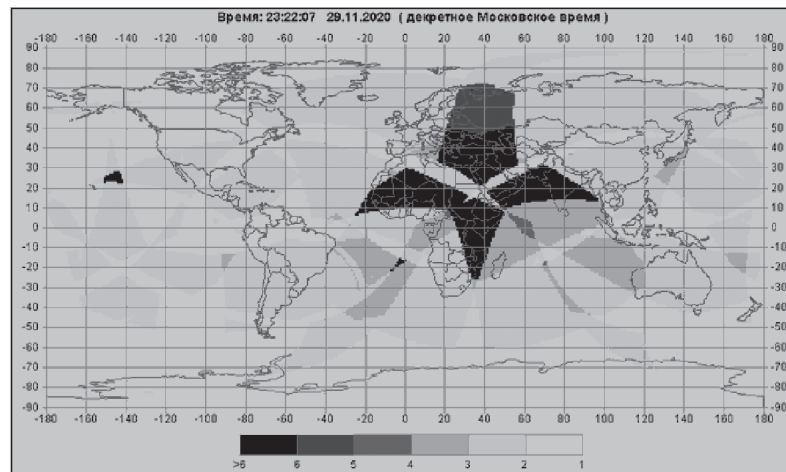
Fukušimos jėgainės operatorius Tokijo elektros energijos bendrovė (TEPCO) apskaičiavo, kad saugyklos užsipildys 2022 m. vasarą.

Bendrovė planuoja išleisti radioaktyvų vandenį, praskiesdama jį švairiu jūros vandeniu, kad tričio kiekis būtų iki vienos keturiasdešimtosios lygio. Tai yra leidžiama pagal galiojančius saugos reikalavimus šalyje. Bendrovė, atsižvelgdama į išleidžiamo iš kitų atominių elektrinių vandens kiekį, palaipsniui išleis minėtą praskiestą vandenį per 30 metų. Bendrovė ketina pristatyti savo planą vietos valdžios institucijoms ir Fukušimos prefektūros gyventojams. Žuvininkystės pramonės ir turizmo sektoriaus atstovai priešinas radioaktyvaus vandens išleidimui į jūrą.

„Č.“ inf.

Nestabilus GLONASS'as

Aleksandras Kovalenka, karinis ir politinis apžvalgininkas. Neseniai vykusį Kalnų Karabache karinių veiksmų metu Armėnijos armija ne kartą panaudojo savo ginklą

arsenale turimus operatyvinius-taktinius raketinius kompleksus, tarp jų ir plačiai išreklamuotus rusiškus „Iskander“. Vis dėlto per visą konflikto laiką nebuvo nė vieno patvirtinimo, kad minėto komplekso raketa tiksliai būtų pataikiusi į azerbaidžaniečių armijos pozicijų taikinius ar į Azerbaidžano gyvenvietes.

Tuo tarpu, pagal skelbiamas „Iskander“ tikslumo charakteristikas, komplekso nušaudymo sistema, naudojanti inercinį bei optinį principus ir pasitelkianti rusiškąją globalią navigacinę palydovinę sistemą – GLONASS, pataiko į taikinį su 5–7 metrų paklaida. Turint galvoje raketos kovinę dalį, rodiklis visai geras.

Kyla klausimas: kodėl konflikto metu neužfiksuotas nė vienas taikinio sunaikinimo faktas? Atsakymui gali pasitarnauti prieinamose informacijos šaltiniuose neseniai paskelbtas faktas, kad didžiuliuose Žemės paviršiaus plotuose beveik neveikia GLONASS. Įdomu tai, kad į „akląją zoną“ (juodas dėmes iliustracijoje) patenka ir konflikto zonos plotas. Tai susiję su nepakankamu globalios navigacinės palydovinės sistemos stabilumu, nes kosminiai aparatai zondoja ne visą

Žemės paviršių. Taigi su tuo susijęs ir išmaniųjų raketų netikslumas. Dar 2017 metais straipsnyje „Vakar GLONASS pavedė „Sojuz-2.1b“, rytoj pavės Iskander“ (LiveJournal, lapkričio 30) rašiau apie rusiškosios palydovinės sistemos nenusipėjamumą: „Istorija, susijusi su raketos nešėjos „Sojuz-2.1b“ paleidimu plėtojasi toliau ir pasipildo vis naujomis smulkmenomis, kurios geriau nei bet kas kitas charakterizuoja šiuolaikinės rusų technikos bazę. Kaip paaiškėjo, nesėkmės priežastimi galėjo tapti ne popas, netinkamai apšlakstęs raketą švęstu vandeniu, o būtent GLONASS – analogų pasaulyje neturinti globali navigacinė palydovinė sistema. Anot vienos versijos, paskutinė raketos nešėjos pakopa (kosminis variklis) buvo klaidingai nukreipta ir vietoj to, kad skriegtų į slapčiausius kosminius tolius, patraukė tiesiog į Atlanto vandenyno dugną. Bet ir čia nieko naujo. Juk ne kartą rašiau, kad GLONASS palydovų grupė periodiškai linksmina savo nepaprastais nutikimais. Viena to priežasčių – nepakankamas palydovų kiekis.“

Informacionnoe soprotivlenije
2020 12 02

